

Oma Rosa en haar winterjas met vossenbont

Het was erg warm die ochtend in januari 1929 toen de familie Bergoglio in de haven van Buenos Aires van boord stapte. Ze vormden een opvallende verschijning, want voorop ging een elegante vrouw, gekleed in een zware jas met een kraag van vossenbont. De jas was bepaald fraai, maar volstrekt ongeschikt voor het vochtig drukkende zomerweer van Buenos Aires. Rosa Bergoglio droeg de jas echter niet voor niets: in de voering bewaarde ze het complete bedrag dat de familie overgehouden had aan de verkoop van hun bezittingen in Italië. Met dat geld hoopten ze een nieuw leven in Argentinië te beginnen. Alle transacties hadden meer tijd gekost dan voorzien, en dat heeft hun waarschijnlijk het leven gered. De familie Bergoglio zou aanvankelijk vanuit Genua reizen met de boot 'Principessa Mafalda', op wat achteraf de laatste reis daarvan zou worden. Onderweg, ten noorden van Brazilië, scheurde de romp en zonk het schip, waarbij honderden mensen verdronken. De Bergoglio's vertrokken uiteindelijk met de 'Giulio Cesare'.

De familie kwam uit Piemonte in Noord-Italië, uit een dorp met de naam Portacomaro. Ze verlieten een continent waar de wonden van de Eerste Wereldoorlog nog niet geheeld waren en waar men al begon te vrezen voor een volgend conflict: een Europa waar velen in ontbering leefden. Ze kwamen aan in een land

waar dergelijke dreigingen en conflicten geen rol speelden, waar volop werk, betere salarissen en opleidingsmogelijkheden waren voor iedereen, en dat een grote maatschappelijke mobiliteit kende. Met andere woorden, ze kwamen aan in een land waar vrede en voorspoed heersten. In tegenstelling tot de meeste immigranten, die in eerste instantie korte tijd verbleven in het legendarische 'Hotel de los Inmigrantes' vlakbij de haven, reisden de Bergoglio's direct door naar Paraná, de hoofdstad van de provincie Entre Ríos, vierhonderd kilometer noordelijker gelegen. Daar woonde familie, die hen met ongeduld opwachtte.

De familiebanden, de aankomst in het land, de herinneringen aan zijn ouders en aan zijn vroegste jeugd waren de onderwerpen die wij in onze eerste bijeenkomst met kardinaal Bergoglio ter sprake wilden brengen. We zaten in de ontvangstkamer van de aartsbisschoppelijke woning in Buenos Aires, en dat was ook de plek waar al onze gesprekken zouden plaatsvinden. Zodra we aangaven waarover we wilden spreken, kwamen de herinneringen bij kardinaal Bergoglio boven: de fatale reis van de 'Principessa Mafalda', de aankomst van de familie in Buenos Aires – onder hen bevond zich degene die later de vader van de kardinaal zou worden, toen 24 jaar oud – de episode met oma en haar winterjas van vossenbont, het begin in de hoofdstad van Entre Ríos...

Waarom besloot uw familie naar Argentinië te emigreren?

Drie broers van mijn grootvader woonden hier al sinds 1922 en zij waren in Paraná een bestratingsbedrijf begonnen. Ze hadden daar een groot huis van vier verdiepingen gebouwd, het eerste huis met lift in de stad. Bovenop het dak stond een prachtige glazen koepel, die er overigens later weer vanaf is gehaald. Elk van de vier broers bewoonde een eigen verdieping.